

راهنمای ایجاد و توسعه بازارچه های ساماندهی مشاغل

دفتر محیط زیست و خدمات شهری

دی ماه ۱۴۰۰

بسم خدا

راهنمای ایجاد و توسعه بازارچه‌های ساماندهی مشاغل

مقدمه:

با عنایت به منویات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی) در راستای حمایت از کالای ایرانی و به منظور تحقق اهداف ترسیم‌شده دولت محترم در توسعه کسب‌وکار و ایجاد فرصت‌های شغلی پایدار و همچنین به استناد قوانین و مقررات مربوطه از جمله ماده ۱۶ قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار و آیین‌نامه اجرایی آن و بند ۶ مصوبات هشتاد و یکمین جلسه شورای عالی اشتغال؛ "راهنمای ایجاد و توسعه بازارچه‌های ساماندهی مشاغل" باهدف اصلی کمک به رونق تولید و افزایش اشتغال، تهیه و تدوین گردیده است.

اهداف:

- دسترسی تولیدکنندگان کوچک و متوسط ایرانی، صاحبان مشاغل خانگی، فروشندگان کم سرمایه و دست‌فروشان به بازار مصرف
- حمایت از تولید کالاهای داخلی و پشتیبانی از طرح‌های اشتغال‌زا
- افزایش ظرفیت‌های کسب‌وکار خانگی در جهت توسعه فرصت‌های شغلی
- افزایش بهره‌وری سرمایه و صرفه‌جویی در هزینه‌های جانبی اشتغال
- افزایش رضایت مصرف‌کنندگان
- فراهم‌سازی شرایط مناسب و ایمن در بازارچه‌ها

قوانین و مقررات مرتبط:

- ماده ۱۶ قانون بهبود مستمر محیط کسب‌وکار (مصوب ۱۳۹۰) و آیین‌نامه اجرایی آن
- ماده ۱۱ قانون ساماندهی و حمایت از مشاغل خانگی (مصوب ۱۳۸۹) و دستورالعمل آن
- ماده ۸۵ قانون نظام صنفی (اصلاحی ۱۳۹۲) و آیین‌نامه اجرایی آن

- تبصره ۱ بند ۲ ماده ۵۵ قانون شهرداری (مصوب ۱۳۳۴ با اصلاحات بعدی)
- بند ۶ مصوبات هشتاد و یکمین جلسه شورای عالی اشتغال مصوب ۱۴۰۰/۸/۶
- دستورالعمل ساماندهی دستفروشی (ابلاغی شماره ۲۳۸۳۳۰ مورخ ۱۳۹۸/۱۲/۶ وزیر محترم کشور)

فرایند اجرای کار:

- ۱- برگزاری نشست کارگروه موضوع ماده ۸ آیین نامه اجرایی ماده ۱۶ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار و نشست کارگروه ماده ۳ آیین نامه اجرایی ماده ۸۵ قانون نظام صنفی و طرح موضوعات از جمله مکان های معرفی شده از سوی شهرداری و الزام به تخصیص اراضی از سوی اداره راه و شهرسازی
- ۲- مکان یابی سایر زمین های مناسب در شهر
- ۳- آماده سازی زمین برای ایجاد بازارچه مطابق مقررات ملی ساختمان
- ۴- استفاده از سازه های مناسب و فراهم نمودن امکانات مورد نیاز از قبیل؛ سرویس بهداشتی، تجهیزات ایمنی، آتش نشانی و ...
- ۵- تنظیم و اجرای نظام واگذاری غرفه ها به افراد مشمول بر اساس قوانین و مقررات مربوطه
- ۶- نظارت و پایش عملکرد بازارچه ها به صورت دوره ای

ویژگی های ایجاد بازارچه:

- ۱- زمین های مناسب
 - اراضی و اماکن بلااستفاده یا رها شده در اختیار شهرداری
 - اراضی و فضاهای عمومی موجود و در اختیار شهرداری (بوستان های محلی، تفرجگاه های شهری، مراکز محله و...)
 - اراضی معرفی شده از سوی اداره راه و شهرسازی برابر ماده ۱۶ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار
 - اراضی و فضاهای سرپوشیده و روباز مناسب و قابل واگذاری جهاد کشاورزی، سازمان اوقاف و امور خیریه، تعاونی ها، بخش خصوصی و سایر بنیادها و نهادها
- ۲- معیارهای انتخاب مکان بازارچه:
 - دسترسی آسان شهروندان

- عدم ایجاد اختلال ترافیکی در اطراف بازارچه
- پراکنش مناسب و پوشش همه مناطق و نواحی شهر
- توجه به محله محوری با اولویت محلات هدف حاشیه‌نشینی
- عدم وجود معارض یا صورت‌جلسه واگذاری زمین
- دسترسی به شبکه آب، برق و ...
- توجه به مسائل بهداشتی، محیط‌زیست و ایمنی
- استفاده از ظرفیت محوطه‌ها و بناهای ارزشمند تاریخی و فرهنگی برای عرضه صنایع‌دستی و هنرهای سنتی با هماهنگی ادارات میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع‌دستی

۳- روند آماده‌سازی زمین بازارچه

- نقشه‌برداری و خاک‌برداری یا خاک‌ریزی
- اجرای کانال‌های موردنیاز جهت مسیرهای تأسیسات برقی و مکانیکی و هدایت آب‌های سطحی
- ایجاد رمپ یا احداث پل بر روی جداول جهت دسترسی آسان مشتریان و وسایل نقلیه آن‌ها
- مناسب‌سازی فضاهای مورداستفاده برای استفاده افراد کم‌توان و توان یاب (معلولین و...)
- انجام تأسیسات برق و مکانیکی موردنیاز از جمله برق‌رسانی، آبرسانی و در صورت نیاز خطوط تلفن
- کف‌سازی مناسب و قابل شستشو غرفه‌ها و در صورت نیاز سیستم فاضلاب کف راهروها
- نصب علائم مناسب راهنمایی هدایت مسیر در سطح شهر و علائم راهنمای داخلی بازارچه
- نصب سازه‌های ثابت یا موقت در محل‌های موردنظر طبق نقشه
- جانمایی و احداث دفتر مدیریت بازارچه و اتاق نگهبانی
- جانمایی و احداث نمازخانه به ابعاد مناسب
- جانمایی سرویس‌های بهداشتی و نصب و یا احداث آن‌ها با توجه به وسعت بازارچه و تعداد مراجعین (سرویس‌های بهداشتی ثابت و سیار)
- فضاسازی مناسب محوطه جلوی بازارچه و پیش‌بینی پارکینگ مناسب در صورت امکان
- روشنایی مناسب محوطه و فضای بازارچه
- محصور کردن بازارچه از طریق دیوار یا حصارکشی
- پیش‌بینی الزامات ایمنی و آتش‌نشانی از قبیل؛ سیستم آب آتش‌نشانی، خاموش‌کننده آتش و ...
- پیش‌بینی تعداد و ابعاد غرفه‌های ایجادشده با لحاظ سایر فضاهای موردنیاز متناسب با مساحت زمین

- پیش‌بینی پوشش بیمه موردنیاز برای بازارچه
- نصب سطل زباله مناسب با توجه به نیاز محل و پیش‌بینی محل ذخیره موقت پسماندها

۴- انواع سازه

الف- بازارچه:

- موقت (کانکس، داربستی، سازه‌های فضاکار و ...)
- ثابت (ابنیه و سوله)
- ترکیبی (موقت و ثابت)

ب- سایه بان:

- موقت
- دائمی (سازه با ورق گالوانیزه، فلزی با سقف پلی کربنات و...)

پشتیبانی و نظارت:

- تعمیر و نگهداری بازارچه‌ها به صورت دوره‌ای
- استفاده از ظرفیت فناوری‌های نوین به منظور خدمات‌رسانی مطلوب به شهروندان
- اطلاع‌رسانی و افزایش آگاهی شهروندان نسبت به فعالیت بازارچه‌ها
- اطلاع‌رسانی به افراد مشمول و هدایت آن‌ها به محل‌های از پیش تعیین‌شده (بازارچه‌ها)
- نظارت و پایش عملکرد بازارچه‌ها به صورت دوره‌ای